

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia /zgodnie ze
znacznikiem czasu/

DPR-I.412.24.2020.KJ

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na pismo z dnia 20 maja 2020 r., znak: III.7044.42.2020.LN dotyczące wątpliwości związanych z konstytucyjnością regulacji o zwalczaniu COVID oraz brakiem możliwości realizowania obowiązku nadzoru państwa nad warunkami wykonywania pracy, w tym w szczególności pracy wykonywanej na zasadach określonych w art. 15x *ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, z późn. zm.)*, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Należy podkreślić, że przepis art. 15x ww. ustawy może mieć w praktyce ograniczony zasięg zastosowania. Ustawowo ograniczony jest zarówno krąg podmiotów, które są uprawnione, aby stosować przewidziane w nim szczególne rozwiązania prawne z zakresu czasu pracy, jak też dopuszczalny okres stosowania tych rozwiązań.

Stosownie do brzmienia art. 15x ww. ustawy, w przypadku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii pracodawca może, na czas oznaczony nie dłuższy niż do czasu odwołania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii:

- zmienić system lub rozkład czasu pracy pracowników w sposób niezbędny dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania przedsiębiorstwa lub stacji;
- polecić pracownikom świadczenie pracy w godzinach nadliczbowych w zakresie i wymiarze niezbędnym dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania przedsiębiorstwa lub stacji;

- zobowiązać pracownika do pozostawiania poza normalnymi godzinami pracy w gotowości do wykonywania pracy w zakładzie pracy lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę (dyżur);
- polecić pracownikowi realizowanie prawa do odpoczynku w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę.

Jednocześnie pracodawca obowiązany jest zapewnić pracownikowi zakwaterowanie i wyżywienie niezbędne do realizacji przez pracownika jego obowiązków pracowniczych. Wartość świadczeń polegających na zakwaterowaniu i wyżywieniu nie podlega wliczeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Powołane wyżej regulacje dotyczą pracodawców prowadzących działalność uznaną za istotną z punktu widzenia konieczności zapewnienia podstawowych usług dla ludności oraz umożliwienia podejmowania działań związanych z zagrożeniem epidemicznym albo stanem epidemii.

Mając powyższe na względzie chciałbym wyjaśnić, iż art. 15x powołanej ustawy ma charakter szczególny względem powszechnie obowiązujących przepisów Kodeksu pracy i został ustanowiony celem umożliwienia określonej grupie pracodawców, odpowiedzialnych za elementy infrastruktury krytycznej oraz stacje paliw - w razie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii - wykonywanie czynności z zakresu prawa pracy, które umożliwiają nieprzerwane działanie przedsiębiorstw będących częścią tej infrastruktury. Takie zachowanie jest niezbędne ze względu na jej znaczenie dla ciągłości i stabilności struktur państwowych i zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom, co uzasadniało częściowe ograniczenie niektórych praw pracowniczych oraz szczególny tryb stosowania tych przepisów (tj. z wykluczeniem kodeksowych procedur związanych z zastosowaniem konsultacji bądź uzgodnień z przedstawicielami pracowników, w tym ze związkami zawodowymi).

Jednocześnie warto podkreślić, iż wprowadzone przepisy mają charakter fakultatywny, mogą obowiązywać wyłącznie przez oznaczony czas (tj. okres obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii) i zawierają przesłanki warunkujące możliwość ich zastosowania (np. modyfikacja systemu lub rozkładu czasu pracy pracowników, czy też polecenie im świadczenia pracy w godzinach nadliczbowych, jest możliwe wyłącznie przy zachowaniu przesłanki "niezbędności dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania przedsiębiorstwa lub stacji").

Odnosząc się natomiast do kwestii ograniczeń wynikających z powołanego w piśmie *rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na*

obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 433 ze zm.) należy wskazać, iż w związku z tym rozporządzeniem wprowadzono ograniczenie czynności kontrolnych prowadzonych przez inspektorów pracy wyłącznie do przypadków bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia pracowników oraz do badania śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych wypadków przy pracy. Ww. rozporządzenie utraciło moc na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. (Dz. U. poz. 490) w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego. Jednocześnie jednak rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. (Dz. U. poz. 490) w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 491) wprowadzono stan epidemii.

Należy się spodziewać, iż obecnie, zwłaszcza w kontekście coraz szerszego znoszenia ograniczeń wprowadzonych w związku ze stanem zagrożenia epidemicznego, a następnie stanem epidemii, także Państwowa Inspekcja Pracy powróci do nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w tym zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w większym niż dotychczas zakresie, w szczególności u pracodawców, u których stosowane są regulacje szczególne przewidziane powołaną wyżej ustawą.

Z poważaniem

*z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Stanisław Szwed
Sekretarz Stanu*

/-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/